

De tragedier, både nasjonalt og individuelt, som er blitt utspilt i verden etter at aksemaktene overfalt land etter land, har vært så rystende og forferdelige, at mange ikke har måttet annet i lang tid enn å beskjeftige seg med spørsmålet om hva som er skjedd, *hvorfor det kunne skje* og om hva som skjer dag for dag.

Dette har imidlertid forandret seg noe i den senere tid. I alle land har folk mer og mer vendt tankene bort fra hva som har hendt, og i stedet begynt å tenke på dagene som kommer, ~~på framtiden~~.

Årsaken til dette er nok så nærliggende. Til å begynne med var folk i alle okkuperte land likesom lamslått. Tyskernes overmakt, deres brutale framferd, og alle lands uforberedthet på å møte et slikt Ragnarok, senket mørke og håpløshet ned i manges sinn.

Imidlertid hendte det enkelte ting som tyskere og italienere ikke hadde regnet med i sine planer, *og gjorde sitt til at folk i de okkuperte land følte nytt håp og nytt mot*

Det lille, nesten helt avrustede Norge, gjorde kraftig motstand. Kraftigere og lengere enn Tyskland hadde beregnet.

Så kom Grekenlands heltemotige og til dels seierrike motstand mot Italia, - en motstand som ikke kunne brytes for de to stormakter, Tyskland og Italia, måtte slå seg sammen for å beseire landet.

Videre så hele verden, at Tysklands overlegenhet i luften den gang, hverken skapte panikk i England, eller brakte det engelske folk til å tvile på den endelige seier.

Folk i de okkuperte land, som hadde det vondt, både materielt og åndelig, begynte også å tenke etter hva historien har å fortelle.

Historien forteller oss nemlig, at et frihetselskende folk aldri kan fratras friheten for stetse, når bare en kjemper for den, - aktivt eller passivt. Før eller senere slår frihetens time for et sånt folk, og overfallsmennene, undertrykkerne, er de som i tidens løp alltid får betale ^{for} den udåd og urett de har övet.

Og ut av trossen og hatet mot voldsmennene begynte folks tanker å kretse om : Hvordan skal all urett gjøres god igjen? - På hvilken måte skal alle forbrytelser og landsforræderske handlinger straffes? - Hvordan skal vi bygge opp igjen det som krig og undertrykkelse har lagt öde? - Og hvordan skal vi söke å sikre oss mot at de neste generasjoner skal være nödt til å gjennomleve det vi har gjennomlevet?

Norges hjemmefront er nok sterkt opptatt av å före sin passive kamp etter hvert som tyskernes undertrykkelse og quislingenes forbrytelser antar nye former. En kan gå ut fra at deres tanker daglig kretser om: "Hvordan skal vi få dette svinepakket ut av landet?" - Men vi vet også at de forbereder hva som må komme etter at dette deres heteste önske er oppfylt.

Og slik er det også med oss som oppholder oss utenfor Norges grenser.

Nå kan selvfølgelig noen si: Ett er fornödent, og det er å

vinne krigen. Og en skal huske på at en skal ikke selge skinnen av björnen för den er skutt.

Det kan være meget riktig i en slik innvending. Seiren og landets fulle selvstendighet er forutsetningen for hva som kan gjøres etterpå. Men, hvis denne forutsetning nåes, og en ikke på noen måte har planlagt hva som videre skal skje, - eller om ikke planlagt det i detaljer, så dog gjennomtenkt det i større trekk, - så kan en komme til å stå overfor uanete vansker. Vi må ikke stille oss slik at seiren i seg selv blir et nederlag for det som en har kjempet for i disse år både hjemme og ute.

Og jeg tror jeg vil gjenta hva jeg sa ved en tidligere anledning: Vi må sørge for at freden ikke finner oss like uforberedt

som krigen fant oss.

alle kapt ingen vandr

Vi bør huske på krigsmennene fra siste krig. Verden møtte freden uforberedt - Nød og uendelighet. Misnøye og forbittelser

Hva er det da som bör planlegges, som bör gjennomtenkes, allerede för seiren er sikret?

Jeg kan ikke gå i detaljer, men jeg kan nevne noen saker, - jeg kan gjerne si hovedspørsmål, - som jeg mener må være utgangspunkter for gjenreisningen av et nytt Norge.

Om enkelte av dem kan det være meningsforskjell og reise seg diskusjon, men om andre burde det ikke være uenighet om prinsippet, men kanskje bare om detaljgjennomføringen.

Den såkalt "Nye Orden" som tyskere og quislinger har forsøkt

gjennomført i Norge må vekk. Den må vekk helt og holdent. Den bygger på løgn, tvang og korrupsjon. Den har krenket norske lover og norsk rettsopfatning, og er helt i strid med norsk lynne og mentalitet. Den består i og bygger på det såkalte fører-prinsipp, - et prinsipp som kun kan holdes oppe ved vepnet maktanvendelse like overfor egne landsmenn. Under den "nye orden" kan ingen frihet eksistere. Det er tvangen, ufriheten og angiveriet som har skapt utryggheten, forbitrelsen og sorgen i tusener og atter tusener av landsmenns sinn. *Alle nasjonens vesen og mentalitet må feies ut av Norge. Det har ingen som helst berettigelse eller hjem-stavnrett hos oss. - Ja, jeg tror at selv quislingene må forstå at nordmenn ikke i lengden kan regjeres med vold og terror.*

Det har vært forferdelige lidelser som nesten alle Europas folk har måttet gjennomgå i disse år. - Men - kanskje det har vært nødvendige lærepenge likevel.

Hvis vi tenker tilbake på tiden før nazismen i gjerning fikk vise sitt sanne vesen, så tror jeg noen hver av oss husker, at det var mange som så nokså forståelsesfullt på en såkalt sterk manns ledelse.

Det var så og så mange feil ved det demokratiske styresett både i Stat og kommune. Disse kunne avhjelpes bare en ikke hadde hatt valg, men i stedet satt de dyktigste til å styre.

Vi hadde stortingsvalg hvert tredje år. Jeg har deltatt aktivt i 9 slike valgkamper, men så vidt jeg kan erindre var det aldri noen almen tilfretshet med de resultater som hver gang forelå. At det var utilfretshet med det politiske resultat, det er forståelig. Det er bare som det skal være i et land hvor meningene fritt kan brytes. Men det jeg vil sette fingeren på er, at kritikken vendte seg mest mot kvaliteten av den valgte representasjon. Og det var ikke å ta feil av at de kritikksyke mente, at det var det demokratiske valgsystems skyld at en fikk, - etter deres mening, - stort sett bare undermålere på Stortinget. - Nei, - oppnevning av de dyktigste, det var veien vi måtte gå. Hvem som skulle foreta en slik oppnevning, hadde vel de fleste ikke klart for seg.

Slik resonnererte de som ville gå mere skjult til verks i sitt undergravningsarbeid av demokratiet. Men ved siden av disse var det til sine tider sterke krefter i bevegelse, som åpent angrep demokratiet og anbefalte diktaturet.

Ethvert politisk parti vil gjerne se sine ideer, sitt program gjennomført så snart som mulig. Men det er en lang vei å gå, når gjennomførelsen er avhengig av folkeflertallets tilslutning. Her måtte det kunne finnes en snarvei, syntes mange.

Og så grov man fram fra oldtiden og middelalderen ideen om at den store masse av folket kun har lydighetsplikt, men ikke meningsrett. Det var diktaturets vei som skulle være snarveien til makten og bedre samfunnsforhold.

Hvilke ofre diktaturet ville medføre for land og folk hadde de ^{vel} fleste ikke gjort seg opp noen mening om.

Nå har Norge og det norske folk fått prøve diktaturet og dets velsignelser i tre år, og jeg tror at hele folket, - unntatt de få som har hatt del i makten og i korrupsjonen bare på grunn av diktaturet, - er enig om, at nå skal det vekk hele diktatur-systemet, enten det kalles fører-systemet, oppnevnelser-systemet, ansvarlighets-prinsippet, eller hva slags rare etiketter man har satt på hele svindelene. Det er folkeviljen, som hel og fri igjen skal råde i Norge.

Men ikke nok med det. Verden hadde allerede sett slike oppgjør. Napoleonskrigene i Atlanterhavet og forubel

Så er det oppgjøret hjemme i Norge etter at landet er fritt igjen. Om dette kan vi selvfølgelig ha våre meninger, men de som er mest menings-berettiget her, det er hjemmefrontens folk, - de som har måttet bære følgene av at diktaturet er blitt prøvekjørt i vårt land.

Vi kan forstå følelsene, korrupsjonen Terror angreper mordene foradrettet skammen hører mig til - byrme hjelpe personlige hvem var

Om jeg ^{her} skulle gi uttrykk for min ^v mening, så måtte det være for å understreke at oppgjøret bør foregå i rettslige former og i

overensstemmelse med norsk lov. Når jeg sier norsk lov, så mener jeg dermed selvfølgelig ikke de lover som quislingene og tyskerne har satt ut i livet. Alle deres lover er både etter folkerett og norsk rettsoppfatning ulovlige og rettsstridige. Det må bli en av de første oppgaver for de norske myndigheter å oppheve disse lover.

Og så må administrasjonen, - både Statens og kommunenes, - renses for quislinger, for folk som er eller har vært medlemmer av Nasjonal Samling *etter 9 april 1940 - ja, jeg vil tilføye at "stripede" og rokkevannet leri hålt.*

Hva som skal gjøres med de nordmenn som har gått tyskerne til hånd, og kanskje også har gått så langt at de har gjort seg medskyldig i forbrytelser mot det norske folk, får norsk lov og dom avgjøre, og jeg *beholder vel* ~~vil~~ derfor ikke å ~~vil~~ gå nærmere inn på det kapitel.

Derimot kan det kanskje være av større interesse å si noen ord om gjenreisningsarbeidet etter krigen, og her må vi være klar over at det vil ligge store og tunge oppgaver som venter på sin løsning.

Nær sagt alle land var i tiden mellom den første og den annen verdenskrig herjet av arbeidsløshet.

Millioner av arbeidsvillige gikk år etter år uten å kunne finne beskjeftigelse.

Også i vårt land var arbeidsledigheten til sine tider forferdelig stor. Det ble gjort meget for å få den avskaffet, - for å *på* hele folket i arbeid, og jeg tror jeg tør si at vi var på god vei til å få dette ønske realisert.

Hvordan det blir etter at denne krigen er forbi er det *Kanskje litt* ~~svært~~ vanskelig å si på forhånd. Men ser vi på hvor mange det er som hele verden over er beskjeftiget i krigens tjeneste, så kan vi ha grunn til å frykte at arbeidsløsheten vil følge i fredens fotspor. - Det vil si, hvis en ikke i tide ruster seg på å møte en slik ny ulykke.

For Norges vedkommende er, så vidt vi vet, forholdet det, at *Kanskje mange flere* over 100,000 er beskjeftiget i tyskernes militære anleggsarbeider.

Den dag tyskernes makt for godt er brutt, og de selv må erkjenne sitt nederlag, er det vel sannsynlig at arbeidet ved de fleste - ja, kanskje alle disse anlegg blir stanset. Hvis det ikke da foreligger fullt ferdige planer for arbeidskraftens benyttelse og dessuten en handledyktig administrasjon, så vil de som således blir ledige, allerede fra første dag av utgjøre en nokså stor arbeidsledighetsarmé.

Et annet spørsmål som står i nær forbindelse med en eventuell arbeidsledighet etter krigen er transportspørsmålet. Vi vet

alle at transportmidlene ikke kan fungere normalt og tilfredsstillende etter en lang krig og delvis isolasjon. Materiellet er nedslitt. Det er ikke blitt fornyet, og heller ikke tilfredsstillende reparert. Det er derfor av stor viktighet at det også her foreligger planer for utnyttelsen og koordineringen av det som kan brukes.

Det kan tenkes mange alternativer for hvordan krigen vil slutte. Men alle alternativer som vi kan tenke oss er like i sitt slutt-resultat, nemlig at tyskerne ^{ska} må ut av Norge. Det er ikke bare de tyske militære styrker dette gjelder, men også alle de sivile tyskere som har slått seg ned i vårt land. Det kan også være norske innbyggere, hvis opptreden under tyske-tiden vistnok ikke har vært av den art at de kan rammes av noen straffelovs-paragraf, men som har vært så tjenestvillige og - ja, la oss si elskverdige mot tyskerne, at det kanskje er best, at de også får slå følge med sine venner tyskerne, ~~når de må forlate Norge~~. Så har vi alle de utenlandske arbeidere, ~~og~~ de fremmede krigsfanger som tyskerne har plasert i Norge. Norge har ikke bruk for dem, og de må derfor så snart som mulig sendes ut av landet. Skulle til alle disse, som ~~kan tenkes å måtte~~ ^{vi vet vil} legge beslag på transportmidlene, også tusener av norske arbeidere bli ledige, og ukontrollert søke seg til sine hjemsteder eller til andre arbeidsplasser, så forstår man hvilket kaos det kan bli.

Arbeidsfordelingen og transportmidlenes utnyttelse må derfor straks komme under sterk og kyndig ledelse. Denne må arbeide så fritt som mulig etter allerede utarbeidede planer. *Disse planer må selvfølgelig* ~~Planene kan~~ revideres etter som forholdene utvikler seg og etter den erfaring som innvinnes. *De må tilpasses og utbygges så det beste resultat kan nås.*

I forbindelse med de øvrige transportspørsmål vil jeg også nevne vår skipsfart.

Den norske handelsflåte er som kjent overtatt av Regjeringen og disponeres av denne ved Nortraship. Handelsflåten er overtatt til bruk under krigen. Når denne er slutt skal flåten tilbakeleveres til de norske redere. Det skal betales disse erstatning overensstemmende med hva norsk lov foreskriver.

Den norske handelsflåte har lidt store tap under krigen, og Regjeringen har stadig oppmerksomheten henvendt på hvordan disse *Men det er vanskelig å bestemme hvordan flåten skal gjenreises* tap kan erstattes. Jeg tror det er av den største betydning for Norges gjenreisning at vår skipsfart opprettholdes, og at våre skip og sjöfolk kan fortsette å seile under så gode vilkår som mulig.

Gjenreisningen av Norges handelsflåte og fangstflåte er en viktig del av Norges gjenreisning. Den hörer derfor med til de oppgaver som etter at krigen er slutt må påkalle den største oppmerksomhet.

Jeg tror at det ikke behöver å bli noen arbeidsledighet i et gjenvunnet og fritt Norge, hvis bare problemet blir tatt alvorlig fra første stund av. Det vil bli nok av nyttig og nödvendig arbeid å utföre. Det har forövrig aldri vært manglen på nyttig og nödvendig arbeid som har skapt arbeidsledigheten. ^{Du har hatt} ~~Det er~~ helt andre årsaker. La oss håpe at de kommende generasjoner forstår å fjerne disse.

Så er det forsyningene. Det er ikke bare det öyeblikkelige behov det gjelder. Vi må være klar over at de første forsyninger må skje i form av ferdige varer. Men dette må kun være en første gangs/hjelp. Hovedvekten må legges på å skaffe manglende maskiner og nödvendige råstoffer til alle næringsveier, slik at landet igjen kan slå inn på selvforsyningens vei. Derved får vi ikke bare de sorter og typer av nödvendighetsartikler som passer oss best, men vi får også vårt arbeidsliv i gang, så ~~arbeidsløshet kan unngås~~.

Jeg tror nok det skal ^{lykkes} ~~gås nok~~ å skaffe til veie ~~det~~ ^{en vissentilgitt del av det} som vårt folk nå lir mangel på. En må imidlertid være forberedt på, at i den første tid etter at freden er sluttet, - kanskje i noe lengere tid også, - ^{vil} ~~kan~~ det bli nödvendig at det föres streng kontroll på mange områder, og at rasjoneringen må fortsette. Hele verden er nemlig blitt så utarmet og utplyndret av krigen og nazismens ny-ordning, at det nödvendigvis må ta noen tid för den igjen kommer i noenlunde normale former.

Etterkrigs-problemene vil bli mange og store, og de vil bli vanskelige å løse.

Ett av de spørsmål som mere og mere trenger seg fram i diskusjonen i alle allierte land er, hvordan verden kan sikres mot en gjentakelse av det vi nå opplever.

eller kanskje rettene et helt komplisert spørsmål
Det er et spørsmål som må løses ved internasjonalt samarbeid.
Men det er ^{også} på samme tid et nasjonalt problem. Det har betydning for hvert enkelt land som er med og kjemper de alliertes kamp mot diktatur og barbari.

Kan ikke freden sikres på grunnlag av hvert enkelt folks rett til å leve sitt eget frie nasjonale liv, så vil ingen seir eller gjenoppbygging kunne skape noen trygghet i verden.

I hvert land straffes den enkelte person for de forbrytelser han begår. Men en går også videre. Hvis en forbryter er en stadig trussel for sine medmennesker, så snart han er på frifot igjen, så er det en plikt for samfunnet å sørge for at han sikres for bestandig. *(enten for en tid eller)*
Jeg tror denne utvei også må benyttes like overfor nasjoner som gang på gang har kastet verden ut i krig og ulykker.

Men selv om dette gjøres, så har jeg, - etter de erfaringer vi har høstet, - liten tro på at noe lite land for framtiden kan føle seg trygg bare ved å erklære seg nøytralt i alle krigerske forviklinger. Så lenge det finnes nasjoner som lar seg oppagitere av

den første, den galeste krigshisser til å angripe freds-elskende land, så lenge må en være forberedt på å slå slike angrep tilbake.

De allierte nasjoner kjemper en felles kamp for å vinne seiren. Det må derfor også bli en felles sak å sikre freden i framtiden. De viktigste forberedelser og avgjørelser i så måte må derfor også bli felles oppgaver for disse land. Dette fritar imidlertid ikke det enkelte land fra plikten til å skape et sterkt forsvar innen sine egne grenser.

Men dette skal vi sørge for

Ettersom det er en utvilsomt sak at

Forsvarshvervets for dem. Militærene bringer ulykke. Hver nasjon, utvilsomt

*klare seg selv
Felles forsvar
Men*

Det har, især i den senere tid, hevet seg mange røster for at land, hvis geografiske beliggenhet og delvis også folke-slektskap betinger det, skulle gå sammen i en felles enhet, for derved å sikre et sterkt felles forsvar og en felles politikk på viktige områder.

Jeg vet at det kan anføres mange grunner for en slik ordning, men den har også sine mangler som kan skape vansker.

vi skal være oppmerksom på at den også har

Verden står i dag delt i to grupper. Hvert enkelt land i den ene gruppe er i krig med alle de land som tilhører den annen gruppe, enten direkte eller indirekte, enten aktivt eller passivt.

Ved siden av disse to kjempende grupper er det noen få land som er nøytrale. De har kunnet bevare en slags nøytralitet enten fordi deres land på grunn av sin beliggenhet ikke spilte noen vesentlig rolle for krigs-operasjonene, eller også fordi de har gått med på

nær sagt ethvert krav fra den gruppe de helst kunne vente et fredsbrudd fra, selv om de dermed i virkeligheten opptratte unøytralt like overfor land tilhørende den annen gruppe.

Hvis f.eks. land fra de to kjempende grupper skulle gå sammen til felles forsvar og felles politikk, og at dessuten noen av disse land med tvilsom nøytralitet skulle ^{heli nødd e} måtte slutte seg til den samme blokk, så kan en lett tenke seg hvilket samarbeid det ville bli. Jeg tror disse forhold må gjennomtenkes nøye før de settes ut i livet.

Jeg vil tilføye at personlig skulle jeg på det nåværende tidspunkt nok være skeptisk til overfor Regjeringens avtaler med USA. Men disse 13 statene hadde ingen argumenter i historien og mindre, enda holdt likt

Dermed utbetrukket av seg.

Jeg vet at vi etter krigen må fram til et nært, men fritt samarbeid med andre land, men dette samarbeid må vokse seg fram av seg selv og med hele folkets medvirken.

Jeg vil også få lov til å si, at jeg tror det ikke vil være heldig om noen av de land som har unngått krigen eller okkupasjonen, begynner å opptre som ledere eller læremestre for de okkuperte, men befrikkede land. Hvis det skulle vise seg altfor åpenbare tendenser til en slik ovenfra og nedad-politikk, kunne det lett hende at folket i de land, som har lidt både under krig og nazist-styre, sa fra om noen gjemte, men ikke glemte sannheter ^{om dem} som ble ^{under} ~~disse~~ ^{under} ~~høvede~~ ^{under} ~~land~~ ^{helst} så var både gjemt og glemt.

som ble ført

under

helst

Så er det et spørsmål som mange har vært svært meget opptatt av. Og det er hvem som skal ha regjerings-makten under og umiddelbart etter gjenerobringen av vårt land.

Den nåværende Regjering fikk i siste stortings-möte som ble holdt i Norge, nemlig mötet på Elverum 9 april 1940, fullmakt til, ikke bare å sitte som Regjering, men også til å handle på Stortingets vegne inntil nytt stortings-möte kunne holdes. Siden den gang er to av de som var medlemmer av Regjeringen 9 april 1940 gått ut av Regjeringen, og 4 nye er gått inn, alle tilhørende de tre såkalte borgerlige partier.

Ut fra denne fullmakt har så Regjeringen utført sitt arbeid både som Regjering og som Storting, - først på forskjellige steder i Norge under krigen, og etter 10 juni 1940 i England.

Det er ganske naturlig at spørsmålet om hvorledes regjerings-makten skal ordnes under og etter gjenerobringen blir diskutert både blandt hjemmefronten og blandt oss som befinner oss her i England.

Regjeringen har ^{inimidlertid} ikke tatt mye del i denne diskusjon. Den har ansett det som en plikt å bli sittende inntil Norge igjen er et fritt land. Før den dag kommer, kan det ~~ikke~~ ^{vanndelig} her ute dannes noen annen konstitusjonell Regjering. En ny Regjering, oppnevnt på en

eller annen måte her i England, ville ikke bare mangle ethvert konstitusjonelt og parlamentarisk grunnlag, men den ville også stå uten tilknytning til det norske folk. *Og det er ikke. Jeg tror det er riktig.*

Et regjerings-skifte ville også, det er jeg sikker på, forskjert ^{nytt av} den good-will som Norges sak jevnt over nyter. Det betyr ikke så lite at Norges Regjering er den eneste av de okkuperte landas regjeringer som sitter her i England med en lovlig valgt Nasjonal-forsamlings fullmakt. *Det kan være krefter som vil søke påskudd til de ialfallt fordeløpig å overta ledelsen i befriele land forde det efter deres mening ikke finnes noen lovlig regjering. Spørre Norge for dette*

Personlig vil jeg si, at selv om Regjeringen nå har sittet i over 8 år, - lenger enn noen annen parlamentarisk Regjering i Norge, - så ~~skulle jeg helst ha sett~~ *hadde det vel vært riktig* at den kunne ha blitt sittende inntil et nytt lovlig Storting var valgt i Norge. Det var fra et *regjeringen sine* sånt ~~vi~~ mottok ~~vår~~ fullmakt, og det mest korrekte ville vel være at fullmakten ble levert tilbake til et lovlig Storting også.

Det gamle Stortings funksjonstid er imidlertid forlenget utløpen, og dessuten tror jeg, at det ikke er noen stemning i Norge for at dette skal tre i virksomhet igjen. At Regjeringen skulle vente med å tre tilbake inntil et nytt stortings-valg er holdt, ville ikke være heldig. Jeg tror ikke at det kan holdes stortings-valg ⁱⁿ før ~~et års~~ *Kanskje mellom 6 måneder og et år* tid etter at Norge er befriet. Det er så mange ting det må bringes orden i før en går til et nytt valg.

Regjeringen har derfor funnet å måtte si ifra, at den akter å innlevere sin avskjedsansöknings så snart krigen er slutt og Norge er et selvstendig land igjen. *Det vil si straks Konge og regjering er vendt tilbake til Norge*

Hvorledes skal så den nye Regjering komme i stand? Ja, se det kan en ennå ikke bestemme eller dra opp retningslinjer for. Men en regjering må landet ha hele tiden. Samme dag den gamle Regjering går, må den nye ta fatt, - men heller ikke för. Norge må ikke komme i den stilling at landet har to regjeringer, eller at det ingen har. Begge tilfeller kan gi påskudd til at andre overtar administrasjonen. Og det må ikke skje. Vi må ikke få fransk-afrikanske regjerings-forhold i Norge.

Den nye Regjering kan, som det vil forstås av det jeg her har sagt, *vanskelig* ~~ikke~~ komme i stand med Stortingets medvirken. Det er en mangel som kan skape vansker.

For det første vil en slik Regjering lett bli en Oslo-Regjering. Alle Oslo-folk er nok overmåte bra og dyktige folk, men noen fullgod representasjon for det hele land kan det vel ikke sies at de er. Og i den kamp som er fört av hjemmefronten i disse år, har hele landet tatt sin del. Det kan dessuten bli vanskelig å få de viktigste yrker og næringsgrener representert. - - Men alle disse vansker, som en på forhånd kan sitte og oppkonstruere, håper jeg

en iallfall foreløpig, kan overvinne. En må også huske på, at det vil bli holdt stortingsvalg så snart som mulig, og en parlamentarisk Regjering kan da dannes så snart det nye Storting trer sammen.

Til slutt vil jeg nevne en sak, som vistnok ikke har direkte tilknytning til hva jeg har kalt "Dagene som kommer", men som har skapt megen diskusjon blandt nordmenn her i England, og det er opprettelsen av et konsultativt råd for Regjeringen.

Forhistorien til et slikt råd går tilbake til stortingsmötet på Elverum 9 april 1940.

Etter forslag fra meg ble det besluttet å bevilge lønn til tre nye statsrådsstillinger, så Regjeringen kunne bli forsterket med en representant for Höyre, en fra Venstre og en fra Bondepartiet. Da det var gjort sa Presidenten, at han gikk ut fra at hver av de fire store partier oppnevnte to representanter, som Regjeringen kunne samrå seg med inntil Stortinget igjen kunne samles. Ingen innvending eller andre uttalelser framkom, og partiene oppnevnte så til sammen 8 mann. - Ingen av de oppnevnte fulgte Regjeringen på tilbake toget nordover gjennom Norge, og ingen har heller siden meldt seg for Regjeringen.

Men på bakgrunn av denne oppnevning har det siden vært rettet to henvendelser til Regjeringen om at det måtte opprettes et såkalt konsultativt råd. Den første henvendelse kom i fjor vår.

Regjeringen fant enstemmig ikke å kunne anbefale opprettelsen av et slikt råd. Når den ikke kunne gjøre det, så var det ut fra flere grunner.

Det er i kraft av Stortingets fullmakt at Regjeringen leder den norske administrasjon utenfor Norges grenser. Men med denne fullmakt følger det også ansvar. Dette ansvar kan ikke overføres eller deles med noen annen. Det er Regjeringen, - og kun den, - som etter hjemkomsten må stå til ansvar, selv om et konsultativt råd har vært medvirkende i dens handlinger og beslutninger.

Jeg kan også nevne et par andre grunner som var medvirkende til Regjeringens stilling til spørsmålet.

Ved siden av at et slikt konsultativt råd altså bare ble et ansvarsløst råd, så ville det også bli et udenokratisk råd. På grunn av forholdene må en gå ut fra at det vesentlig kom til å bestå av representanter for administrasjonen og kolonien ~~her i byen~~ ^{London}. De vepnede styrker, våre seilende sjöfolk og alle de tusener av nordmenn som er i Sverige, ville stort sett bli uten noen direkte representasjon.

Forhaling av sakenes behandling.

I vinter fikk Regjeringen en ny henvendelse om å få i stand et slikt råd. Denne henvendelse hadde fått tilslutning av over tusen underskrivere. *Regjeringen har i utvilsomt sagt at den ikke kan oppkomme henvendelsen*
~~Regjeringen har ennå ikke tatt stilling til denne.~~

Det er også reist spørsmålet om å kalle inn til rådslagning med Regjeringen de stortingsmenn som befinner seg utenfor Norge.

Jeg tror heller ikke det kan realiseres. Det ville bli en både kostbar og tungvint ordning. Så vidt jeg vet befinner det seg 3 her i England, 1 i Sverige og 4 i Amerika. Både den som er i Sverige og 3 av de som er i Amerika er ansatt i administrative stillinger. Om disse skulle reise til England for hver gang deres råd kunne antas påkrevet så ville det, som jeg har sagt, bli både kostbart og tungvint.

Dagene som kommer etter at seiren er vunnet, vil ikke bli lette og sorgløse. Det vil reise seg mange og tunge problemer. På mange områder må det ryddes og bygges fra grunnen av. Oppgjøret med Kaw bli vanskelig men det er nødvendig ~~quislingene) er nødvendig, men det kan bli vanskelig.~~ En får huske på allden bitterhet og alt det hat som har samlet seg i alle gode nordmenns sinn mot fedrelandsforræderne og forbryterne. En hårdhendt, men på samme tid en rettferdig ånd og hånd må her brukes.

Hva gjenreisningen og nydannelsen angår, så vil de beste resultater oppnåes ved enighet og samarbeid. Og så har en et par gode eksempler å se hen til og hente kraft og mot fra. Det ene er hjemmefrontens heltemotige kamp mot utenlandske undertrykkere, mot norske fedrelandsforrædere, mot terror og tvang. Det andre er at våre fedre for snart 130 år siden også måtte begynne å bygge et nytt

Norge fra grunnen av, og det med dårligere hjelpemidler enn de som
nå står til vår rådighet.

Det var mest unge folk som møtte på Eidsvoll i 1814, og det
vil også nå bli ungdommen som må løse oppgavene.

Dagene etter seiren hører ungdommen til.

Og la oss håpe på, at diktrens ønske må gå
i oppfyllelse, at Norge må, Over vare
grave blomstre som en thurens have - i
en hver huseende